

ВОЛОНТЕРСЬКИЙ РУХ В УКРАЇНІ

Шкуріна А. І.

Науковий керівник – к.і.н., асистент Євсюкова О. Г.

Харківський національний університет радіоелектроніки

(61166, Харків, пр. Науки, 14, каф. українознавства, тел (057)702-14-98)

The article is dedicated to the study of the volunteer movement in Ukraine from its inception to today, analyzing external and internal factors that stimulate movement's development. The article is focused on the status of volunteering in 2014. Socially outlined demographic characteristics of Ukrainian volunteers, as well as their social impact life of the country.

Key words: volunteering, charity, civil society, organizations.

Волонтерство є досить поширеним явищем в сучасному світі. За даними європейських моніторинрів, більш ніж половина дорослого працездатного населення задіяна до волонтерського руху, а це означає в ціннісному аспекті, що допомагати іншим, бути соціально активним та займатися суспільно корисною справою – це престижно.

«Волонтер» (лат. *volontarius* – воля, бажання; франц. *volontaire* – доброволець) буквально перекладається як добровільний помічник, особа, що за власним бажанням допомагає іншим. У багатьох словниках термін «волонтер» тлумачиться як особа, що добровільно пішла на військову службу. Нині «волонтерство» розуміється значно ширше, як надання різноманітних послуг всім, хто потребує. Подібні волонтерству за значенням поняття «милосердя», «благодійність», «меценатство», що часто в буденному слововживанні використовуються як синоніми.

Роком виникнення волонтерського руху в світі вважається 1859 рік, коли французький письменник-журналіст Анрі Дюнан, вражений кривавими картинами війни, запропонував ідею створення Червоного Хреста, як організації, що працювала б на добровільних засадах і надавала першу медичну допомогу пораненим бійцям. Пізніше благодійництво стає релігійною нормою. Милосердя є складовою моралі всіх світових релігій. Слід відзначити, що благодійність та милосердя не одне й теж. Благодійність може бути і без милосердя, а здійснюватися через побоювання, що пов'язані з особистим гріхом (спокутування), і також як масова реакція наслідування (мода на благодійництво). Отже, поняття «волонтерство» змістовно є дуже близьким з зазначеними вище поняттями, що виникли значно раніше. Існує навіть таке припущення, що першими волонтерами були самаритяни, що надавали допомогу всім, хто її потребував. Коректніше це явище можна було б назвати протоволонтерством.

Проте, тільки в найбільш кривавому ХХ столітті, волонтерство виокремилася в соціальне явище. Після Першої світової війни у Франції

був здійснений один з перших масштабних волонтерських проектів за участю французької та німецької молоді, в межах якого вони відновлювали зруйновані війною ферми в місцях найбільш запеклих боїв між німецькими та французькими військами. Приблизно в цей час було засновано Координаційний комітет міжнародної волонтерської служби (CCIVS) під егідою ЮНЕСКО зі штаб-квартирою у Парижі. 5 грудня 1985 року було засновано Міжнародний день волонтера. Тоді Генеральна асамблея ООН закликала уряди сприяти поширенню інформації про роботу добровольців для залучення до волонтерського руху дедалі більшу кількість людей з різних сфер діяльності.

Черговою важливою віхою в оформленні статусу волонтерського руху був 1990 рік. 14 вересня 1990 року в Парижі на XI Всесвітній конференції Міжнародної Асоціації добровільних зусиль була прийнята Загальна декларація про волонтерську діяльність. В Декларації підкреслювалося, що волонтерство – це добровільний вибір, що відображує особисті погляди і позиції; активна участь у громадському житті суспільства і виражається у суспільній діяльності в межах різного роду асоціацій. В ній проголошено основні принципи руху, зокрема принцип особистих або організованих послуг, а також принцип перетворення волонтерства в стимул особистого розвитку, набуття нових знань і навичок. Участь у волонтерстві не має релігійних, расових, гендерних, вікових і, навіть, політичних меж.

На даний момент сформувалися суттєві особливості волонтерської діяльності в Україні:

- високий рівень ініціативності та незалежності діяльності волонтерських структур;
- становлення волонтерських структур, як організацій громадянського суспільства, професійно задовольняють певні потреби;
- прихід багатьох волонтерів не з структур громадянського суспільства, а з різних сфер професійної діяльності, зокрема, ІТ-технологій, підприємництва тощо;
- певна «вимушеність» волонтерських ініціатив – наслідок недостатньої ефективності державних інститутів або обмеженості ресурсів держави.

Отже, волонтерський рух в Україні на сучасному етапі є проявом певної зрілості громадянського суспільства, доповнює функції державних органів, сприяє стабілізації і регулюванню суспільних відносин в умовах децентралізації. Не слід недооцінювати важливість таких процесів, як волонтерство і самоорганізація населення. Громадянська активність як тренд проявляється або в волонтерстві, або в участі в різних політичних і соціальних проектах, і, врешті-решт, сприяє залученню все більш широким верствам населення до процесів самоорганізації на місцевому та загальнодержавному рівнях.